

การบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษากลุ่มโรงเรียนไชยวาน
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 3

The academic administration of school administrators in the Chaiwan School
Group under the office of Udon Thani Primary Educational Service Area Office 3

สุภางค์ ศรีทองสุข^{1*}, สุรศักดิ์ หลาบลามา², อมรทิพย์ เจริญผล³

Suphang Srithongsuk^{1*}, Surasak Lapmala², Amornthip Charoenphon³

^{1,2,3} หลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชธานี วิทยาเขตอุดรธานี

^{1,2,3} Master of Education Program in Educational Administration, Ratchathani University, Udon Thani Campus

Corresponding author's e-mail: putzupp1221@gmail.com^{1}, wilaiwan_tukta@windowslive.com²,

amornthipc@gmail.com³

Received: April 18, 2025

Revised: May 04, 2025

Accepted: May 26, 2025

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาระดับและแนวทางพัฒนาการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษากลุ่มโรงเรียนไชยวาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 3 กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 180 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ มีค่าความเที่ยงตรง ระหว่าง 0.67 - 1.00 ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.94 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการวิจัยพบว่า 1. การบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา กลุ่มโรงเรียนไชยวาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 3 มีจำนวน 6 ด้าน ภาพรวมอยู่ในระดับมาก ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการนิเทศการศึกษา รองลงมา คือ ด้านพัฒนาระบบการเรียนรู้ และ ด้านการวัดประเมินผล และการเทียบโอนผลการเรียน ด้านมีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านการพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษา 2. แนวทางพัฒนาการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา กลุ่มโรงเรียนไชยวาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 3 ด้านการพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษา คือ สถานศึกษาควรมีการปรับปรุงหลักสูตรสถานศึกษาให้สอดคล้องตรงตามมาตรฐาน และตัวชี้วัดของหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2560 แก้ไขเพิ่มเติมล่าสุด เพื่อทันต่อการเปลี่ยนแปลงทางการศึกษาของประเทศไทย

คำสำคัญ: การบริหารงานวิชาการ, ผู้บริหารสถานศึกษา, กลุ่มโรงเรียนไชยวาน

Abstract

This research aimed to study the level and development guidelines for academic administration of school administrators in the Chaiwan School Group, Udon Thani Primary Educational Service Area Office 3. The sample consisted of 180 people. The research instrument was a 5-level rating scale questionnaire with an between 0.67 and 1.00 and a reliability of 0.94. The statistics used for data analysis were frequency, percentage, mean, and standard deviation. The results of the research found that 1. Academic administration of school administrators in the Chaiwan School Group, Udon Thani Primary Educational Service Area Office 3, consisted of 6 aspects, with the overall level being at a high level. The aspect with the highest average value was educational supervision, followed by learning process development, measurement, evaluation, and transfer of learning results. The aspect with the lowest average value was school curriculum development. 2. Guidelines for development of academic administration of school administrators in the Chaiwan School Group, under the office of Udon Thani Primary Educational Service Area Office 3, in terms of curriculum development of educational institutions were required to revise their curriculum to be consistent with the standards and indicators of the Core Curriculum of Basic Education B.E. 2551, revised in 2560, the latest amendment, in order to keep up with changes in education in Thailand.

Keywords: academic administration, school administrators, Chaiwan School Group

ที่มาและความสำคัญของปัญหา

การศึกษาถือว่าเป็นปัจจัยสำคัญในการพัฒนาบุคคลให้มีประสิทธิภาพ เพราะเป็นการมุ่งเน้นพัฒนาผู้เรียนให้มีความรู้ และทักษะพื้นฐานในการดำรงชีวิต ทนต่อการเปลี่ยนแปลง ให้ผู้เรียนมีสุขภาพสมบูรณ์ทั้งทางร่างกายและจิตใจ ทำงานเป็น ดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างสงบสุข ยิ่งในสถานการณ์ที่โลกมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วในปัจจุบัน ระบบการจัดการศึกษา ของไทยจำเป็นต้องปรับตัวให้ทัน กับการเปลี่ยนแปลงทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมือง และวัฒนธรรม การจัดการเรียนการสอน จะต้องให้นักเรียนได้พัฒนากระบวนการ การคิดวิเคราะห์อย่างมีเหตุผล สามารถแก้ปัญหาได้ โดยการปฏิบัติจริง รู้จักการนำเอา ภูมิปัญญาท้องถิ่นมาใช้เป็นพื้นฐานในการพัฒนาชีวิต และมีส่วนร่วมในการพัฒนา สิ่งแวดล้อม ตลอดจนการพัฒนาสังคมได้ อย่างต่อเนื่องและมีคุณภาพ การศึกษาจะมีคุณภาพได้นั้น โรงเรียนจะต้องมีระบบการบริหารงานโรงเรียนที่มีประสิทธิภาพ ซึ่งการบริหารโรงเรียน ประกอบด้วย 4 กลุ่มงานหลัก คือ กลุ่มงานบริหารงานวิชาการ กลุ่มงานบริหารงบประมาณ กลุ่มงาน บริหารงานบุคคล และกลุ่มงานบริหารทั่วไป ทั้ง 4 กลุ่มงานมีเป้าหมายร่วมกัน คือ การพัฒนาให้นักเรียนมีความรู้ความสามารถ และมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์โดยมีกลุ่มงานวิชาการเป็นงานหลัก ซึ่งมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการจัดการศึกษาให้บรรลุ เป้าหมายที่วางไว้ มาตรฐานคุณภาพการศึกษาจะปรากฏเด่นชัด เมื่อการบริหารงานวิชาการประสบผลสำเร็จ และหากโรงเรียน ดำเนินงานผิดพลาดทางวิชาการก็อาจจะพิจารณาได้ว่าโรงเรียนนั้นประสบความล้มเหลว ในทางตรงกันข้าม โรงเรียนใดที่ประสบ ผลสำเร็จในการดำเนินงานทางวิชาการ โรงเรียนนั้นก็สมควรที่จะได้รับการยกย่อง ยอมรับว่าเป็นโรงเรียนที่ดำเนินการกิจของ โรงเรียนได้ผล (ยุทธนา เกื้อกูล, 2560)

งานด้านวิชาการเป็นงานซึ่งเกี่ยวกับการพัฒนาและปรับปรุงแก้ไขการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพตรงตามเป้าหมายการศึกษา เช่น การพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษา การจัดการเรียน การสอน การวัดผลและประเมินผล และการนิเทศการศึกษา ซึ่งในการจัดการศึกษาทุกระดับงานวิชาการถือว่าเป็นงานที่มีความสำคัญอย่างยิ่ง เพราะการบริหารงานวิชาการก็เพื่อตอบสนองความสำเร็จของผลงานทางวิชาการหรือการจัดการเรียนการสอน โดยจุดมุ่งหมายของการบริหารงานวิชาการอยู่ที่การสร้างนักเรียนให้มีคุณภาพ มีความรู้ มีจริยธรรม และมีคุณสมบัติที่ต้องการ ดังนั้นการบริหารงานด้านวิชาการ จึงเป็นงานที่สำคัญของผู้บริหารที่จะต้องรับผิดชอบในการใช้หลักการในการบริหารงานด้านนี้อย่างมีประสิทธิภาพ และวิธีการจัดการหรือบริหารงานวิชาการ มักนิยมกระจายอำนาจและความรับผิดชอบให้แก่ผู้ทำหน้าที่ทางงานวิชาการอย่างเต็มที่ เพื่อให้มีเสรีภาพทางวิชาการ (academic freedom) อันเป็นผลให้เกิดความรู้และวิธีการใหม่ ๆ ทำให้โรงเรียนก้าวหน้าต่อไปโดยไม่หยุดยั้งกระบวนการบริหารงานวิชาการของโรงเรียน จึงถือว่าเป็นเรื่องที่มีความท้าทายต่อความสามารถของผู้บริหารโรงเรียนเป็นอย่างยิ่ง ซึ่งประเทศไทยได้ปฏิรูปการศึกษาโดยให้ความสำคัญกับการกระจายอำนาจที่เน้นให้ทุกคนมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา เพื่อสร้างความพร้อมให้สถานศึกษาพร้อมที่จะทำงานแบบเบ็ดเสร็จ ทั้งนี้เพราะผลของการจัดการศึกษาที่เกิดขึ้นกับนักเรียนที่อยู่ในโรงเรียนไม่ได้อยู่ที่กระทรวง ทบวงกรมเขต หรือจังหวัด พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 มาตรา 39 ได้กำหนดให้มีการกระจายอำนาจไปยังสถานศึกษา ทั้งนี้ก็เพื่อเพิ่มอำนาจการตัดสินใจให้กับสถานศึกษาในการปฏิบัติงานให้มากขึ้น มีความรับผิดชอบมากขึ้น และจะต้องใช้พลังความรู้ความสามารถจากผู้มีส่วนเกี่ยวข้องและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียกับการศึกษา ได้แก่ ผู้บริหารโรงเรียน ครู นักเรียน พ่อแม่ และชุมชน ซึ่งรูปแบบที่เคยปฏิบัติมานั้น อาจยังไม่สอดคล้องกับแนวคิดของการปฏิรูปการศึกษาอย่างสมบูรณ์ ด้วยเหตุนี้แนวคิดในการบริหารการจัดการศึกษาระดับโรงเรียนจึงจำเป็นต้องปรับเปลี่ยนในวิธีการคิด ความเชื่อ เจตคติและพฤติกรรมการบริหารจัดการ รวมทั้งการจัดการเรียนการสอน จึงกล่าวได้ว่า การบริหารงานวิชาการเป็นภารกิจที่สำคัญของการบริหารโรงเรียนตามที่พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 ได้มุ่งให้กระจายอำนาจในการบริหารจัดการไปให้สถานศึกษาให้มากที่สุด ด้วยเจตนารมณ์ที่จะให้สถานศึกษาดำเนินการได้โดยอิสระคล่องตัว รวดเร็วสอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน โรงเรียนและชุมชนในท้องถิ่นโดยอาศัยการมีส่วนร่วมจากผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทุกฝ่าย ซึ่งจะเป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้สถานศึกษามีความเข้มแข็งในการบริหาร และจัดการสามารถพัฒนาหลักสูตรและกระบวนการเรียนรู้ตลอดจนการวัดผลประเมินผลในการวัดปัจจัยเกื้อหนุน การพัฒนาคุณภาพนักเรียน โรงเรียนและชุมชนในท้องถิ่น ได้อย่างมีคุณภาพและมีประสิทธิภาพ และการบริหารงานของสถานศึกษาที่จะสำเร็งนั้นขึ้นอยู่กับการบริหารงานวิชาการ และบทบาทหน้าที่ของผู้บริหารสถานศึกษา ว่าจะให้ความสำคัญกับการบริหารงานวิชาการมากน้อยเพียงใด และบุคลากรในสถานศึกษามีความรู้ความเข้าใจในงานวิชาการมากน้อยเพียงใด ดังนั้น จึงเป็นหน้าที่สำคัญยิ่งของผู้บริหารสถานศึกษาในการเตรียมการ และติดต่อประสานให้เกิดความเข้าใจทำให้บุคลากรในสถานศึกษาเกิดความพร้อม มีส่วนและปฏิบัติงานอย่างจริงจัง อันจะส่งผลให้งานวิชาการของสถานศึกษาได้บรรลุวัตถุประสงค์อย่างมีประสิทธิภาพ หน่วยการศึกษาจะเป็นประเภทใด มาตรฐานใด และคุณภาพของสถานศึกษาจะพิจารณาที่ผลงานวิชาการเนื่องจากงานวิชาการเกี่ยวข้องกับหลักสูตรและการนำไปใช้การจัดโปรแกรมการศึกษาและการจัดการเรียนการสอน และเกี่ยวข้องกับผู้บริหารสถานศึกษา บุคลากรทุกคน และทุกระดับของสถานศึกษา

การบริหารงานวิชาการของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 3 ในเรื่องหลักสูตร มีเอกสารที่ใช้ประกอบการจัดทำหลักสูตรไม่เพียงพอเนื่องจากโรงเรียนต้องจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา เพื่อให้มีสาระเนื้อหาที่จะให้นักเรียนในโรงเรียนของตนได้เรียนตรงกับสภาพปัญหาและความต้องการของผู้เรียนผู้ปกครองและชุมชน โรงเรียนขาดบุคลากรที่มีความรู้ความเข้าใจในการการวิเคราะห์ เพื่อกำหนดวิสัยทัศน์โครงสร้างการจัดทำสาระการเรียนรู้ พื้นฐานสาระการเรียนรู้ เพิ่มครูขาดเอกสารและสื่อสำหรับการศึกษาค้นคว้าเพื่อจัดทำแผนการสอนและกิจกรรมการสอน ครูผู้สอน ไม่เข้าใจ การจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญและปัญหาครูมีภาระงานมาก จึงทำให้มีเวลาในการเขียนแผนการสอน การสอนโดยขาดการเตรียมการสอน

ซึ่งทำให้บทเรียนไม่น่าสนใจ ทำให้นักเรียนไม่สนใจการเรียนและหนีเรียน นอกจากนั้นกระบวนการเรียนการสอนยังขาดการชี้แนะของครูขาดการมีส่วนร่วมการให้รางวัลและการเสริมแรง และขาดการให้ข้อมูลย้อนกลับและการปรับปรุง ตลอดจนยังมีปัญหาที่มีผลมาจากผู้ปกครอง เช่น ผู้ปกครองแยกกันอยู่ มีรายได้ไม่เพียงพอ ผู้ปกครองมีการศึกษาน้อย ตลอดจนปัญหาการจัดการเรียนการสอนที่อาจเกิดจากโรงเรียนขาดงบประมาณในการจัดสื่อการสอน หรือโรงเรียนขาดแหล่งการเรียนรู้ที่เพียงพอและไม่มีความหลากหลาย อีกทั้งปัญหาการเรียนการสอนที่ครูผู้สอนสอนแบบเดิมไม่เข้าใจวิธีบูรณาการเนื้อหาสาระและไม่สามารถสอน และบูรณาการได้ซึ่งต้องอาศัยทีมผู้สอนร่วมฝึกซ้อมก่อนการสอนจริงในชั้นเรียน ปัญหาการนิเทศ เนื่องจากผู้บริหารหรือผู้นิเทศมีภาระงานอื่นมากไม่สามารถนิเทศและติดตามได้สม่ำเสมอ ตลอดจนผู้นิเทศไม่สามารถนิเทศได้ทั่วถึงผู้นิเทศยังเข้าใจหลักสูตรไม่ชัดเจนในเรื่องการวัดและประเมินผลการศึกษา ปัญหาครูผู้สอนไม่เข้าใจวิธีการวัดผลตามสภาพจริงครูยังไม่กล้าออกแบบวัดผล ตลอดจนครูขาดคู่มือการวัดผลตามแนวทางใหม่ใช้เวลามาก ไม่เหมาะสมกับห้องเรียน ปัญหาการประกันคุณภาพการศึกษาขาดยุทธศาสตร์เสริม (mini strategies) เพื่อใช้เป็นเครื่องมือหลาย ๆ อย่างกับมาตรฐานหลาย ๆ อย่าง ในลักษณะที่สอดคล้องและตอบสนองกับหน่วยงานย่อยของสถาบันด้วย ปัญหาการประกันคุณภาพที่มุ่งการแก้ไขแทนที่จะมุ่งการป้องกันปัญหา ขาดการตระหนักในการให้คุณภาพการศึกษาเป็นส่วนหนึ่งของระบบวิธีการและปฏิบัติงาน ทำให้การบริหารการศึกษาของสถานศึกษาไม่ว่าจะเป็นสถานศึกษาประเภทใด มาตรฐาน และคุณภาพของสถานศึกษาจะพิจารณาได้จากผลงานด้านวิชาการ ดังนั้น การบริหารวิชาการจึงถือเป็นงานหลักของสถานศึกษาและมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการจัดการศึกษาให้บรรลุเป้าหมายที่ตั้งไว้มาตรฐานคุณภาพการศึกษาจะปรากฏเด่นชัดในการพัฒนาประเทศให้ก้าวหน้าจำเป็นต้องมีระบบการศึกษาที่มีประสิทธิภาพ คุณภาพของการศึกษาจะดีหรือไม่เพียงใดขึ้นอยู่กับองค์ประกอบหลายประการ เช่น หลักสูตรการจัดการเรียนการสอน การวัดผลและประเมินผล คุณภาพของอาจารย์และการบริการวิชาการ ดังนั้น การบริหารวิชาการจึงเป็นงานสำคัญและเป็นภารกิจหลักของบุคลากร ทุกฝ่ายที่ต้องร่วมมือกันปฏิบัติงานอย่างเต็มความสามารถ ตลอดจนต้องมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการบริหารวิชาการ เพื่อให้การจัดการศึกษาดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพ (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 3, 2566)

จากสภาพปัญหาและความสำคัญดังกล่าวทำให้ผู้วิจัยมีความสนใจที่จะศึกษาการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา กลุ่มโรงเรียนไชยวานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 3 และผลที่ได้จากการศึกษานี้จะนำไปใช้เป็นแนวทางที่จะช่วยเพิ่มประสิทธิภาพในการบริหารงานวิชาการ และเพิ่มประสิทธิผลที่ดีขึ้นในสถานศึกษาต่อไป

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาระดับการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา กลุ่มโรงเรียนไชยวาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 3
2. เพื่อศึกษาแนวทางพัฒนาการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา กลุ่มโรงเรียนไชยวาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 3

การทบทวนวรรณกรรม

สรุปทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวกับหลักการบริหารและการบริหารสถานศึกษา และการบริหารงานวิชาการ ประกอบด้วยประเด็นสำคัญดังนี้

แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับหลักการบริหารและการบริหารสถานศึกษา

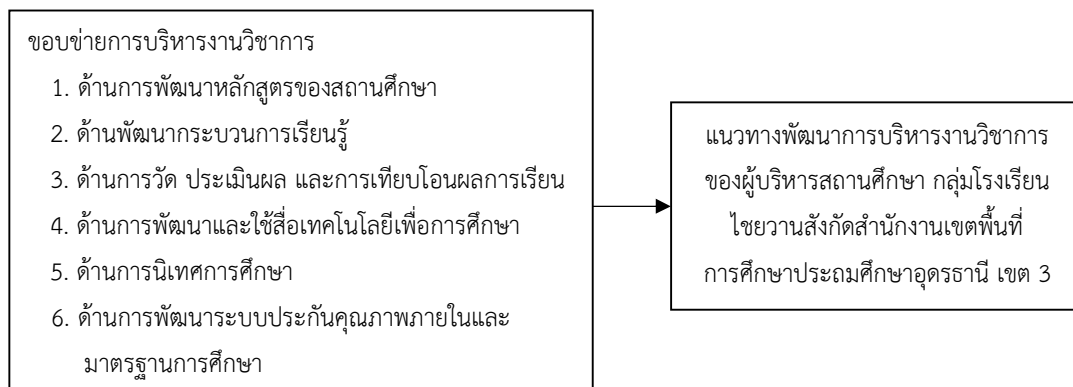
แนวคิดทฤษฎีการบริหารมีวิวัฒนาการจากทฤษฎีการจัดการแบบดั้งเดิมที่เน้นประสิทธิภาพและโครงสร้างมาสู่ ทฤษฎีการจัดการเชิงมนุษย์สัมพันธ์ ที่ให้ความสำคัญกับปัจจัยทางสังคมและจิตวิทยา และพัฒนาสู่ ทฤษฎีการจัดการเชิงระบบ และทฤษฎีสถานการณ์ ที่มององค์กรในภาพรวมและตามบริบท

การบริหารสถานศึกษา ได้รับอิทธิพลจากทฤษฎีเหล่านี้ แต่ปรับประยุกต์ให้เน้นการพัฒนาผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยมีแนวคิดสำคัญ เช่น การบริหารแบบมีส่วนร่วม การบริหารเชิงกลยุทธ์ ภาวะผู้นำทางการศึกษา การบริหารโดยยึดโรงเรียนเป็นฐาน (SBM) (bush) และ การบริหารคุณภาพทั่วทั้งองค์กร (TQM)

การบริหารงานวิชาการ คือ กระบวนการบริหารจัดการที่มุ่งเน้นการพัฒนาคุณภาพการเรียนการสอนและส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้เรียนให้บรรลุมาตรฐาน ความสำคัญของการบริหารงานวิชาการ มีความสำคัญต่อการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนโดยตรง สร้างความเชื่อมั่น และนำไปสู่การพัฒนาการศึกษาอย่างยั่งยืน (Lunenburg & Ornstein, 2021) หลักการบริหารงานวิชาการยึดหลักการมีส่วนร่วม เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ พัฒนาอย่างต่อเนื่อง ใช้ข้อมูลสารสนเทศ โปร่งใส และทำงานเป็นทีม (Hoy & Miskel, 2013) ขอบข่ายการบริหารงานวิชาการ ด้านการพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษา ครอบคลุมการวางแผน ออกแบบ พัฒนา ปรับปรุง และนำหลักสูตรไปใช้ให้สอดคล้องกับมาตรฐานและบริบท ด้านพัฒนากระบวนการเรียนรู้ เน้นการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ใช้เทคนิคหลากหลาย และสร้างบรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียนรู้ ด้านการวัด ประเมินผล และการเทียบโอนผลการเรียน ดำเนินการเพื่อตรวจสอบและตัดสินผลการเรียนรู้ของผู้เรียนอย่างหลากหลายและเป็นธรรมด้านการพัฒนาและใช้สื่อเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา ส่งเสริมการพัฒนา การเลือกใช้ และการประเมินผลสื่อและเทคโนโลยีที่เหมาะสม เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ ด้านการนิเทศการศึกษา กระบวนการให้คำแนะนำ สนับสนุน และพัฒนาครูเพื่อปรับปรุงการเรียนการสอน ด้านพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในและมาตรฐานการศึกษา วางแผน ดำเนินการ ตรวจสอบ และประเมินผลการดำเนินงานของสถานศึกษาตามมาตรฐาน

กรอบแนวคิดการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการศึกษาสภาพและแนวทางการพัฒนาการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษากลุ่มโรงเรียนไชยวาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 3 โดย ผู้วิจัยได้กำหนดกรอบแนวความคิดการบริหารงานวิชาการ จากพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ที่แก้ไข เพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 และ (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553 ซึ่งมี 6 ด้าน ดังนี้ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2553) 1. ด้านการพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษา 2. ด้านพัฒนากระบวนการเรียนรู้ 3. ด้านการวัด ประเมินผล และการเทียบโอนผลการเรียน 4. ด้านการพัฒนาและใช้สื่อเทคโนโลยี เพื่อการศึกษา 5. ด้านการนิเทศการศึกษา 6. ด้านการพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในและมาตรฐานการศึกษา

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ มีรายละเอียดวิธีดำเนินการวิจัย ดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร ได้แก่ ผู้บริหาร และครูกลุ่มโรงเรียนไชยวานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 3 ในสถานศึกษา 22 แห่ง เป็นผู้อำนวยการโรงเรียน จำนวน 22 คน และครู จำนวน 258 คน รวมจำนวนทั้งสิ้น 280 คน

กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหาร และครูกลุ่มโรงเรียนไชยวานสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 3 ในสถานศึกษา 22 แห่ง ประกอบด้วย 1) ผู้บริหาร จำนวน 22 คน เลือกแบบเจาะจงตามเกณฑ์คุณสมบัติผู้บริหาร 2) ครู จำนวน 158 คน รวมจำนวนทั้งสิ้น 180 คน กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางเครจซี่และมอร์แกน (Krejcie & Morgan, 1970 อ้างถึงในบุญชม ศรีสะอาด, 2560) ได้มาโดยวิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้น (stratified random sampling) และการสุ่มอย่างง่าย (simple random sampling)

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเพื่อสอบถามความคิดเห็นของผู้บริหาร และครูที่มีต่อการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา กลุ่มโรงเรียนไชยวานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 3 ปีการศึกษา 2567 มี 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 แบบสอบถามข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบแบบสอบถามเป็นแบบตรวจสอบรายการ

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา กลุ่มโรงเรียนไชยวานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 3 ปีการศึกษา 2567 เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (rating scale) ของลิเคิร์ต (Likert) (บุญชม ศรีสะอาด, 2560) คือ ระดับมากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย น้อยที่สุด จำนวน 30 ข้อ แบ่งเป็น 6 ด้าน ซึ่งประกอบด้วย

- 1) ด้านการพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษา จำนวน 5 ข้อ
- 2) ด้านพัฒนากระบวนการเรียนรู้ จำนวน 5 ข้อ
- 3) ด้านการวัด ประเมินผล และการเทียบโอนผลการเรียน จำนวน 5 ข้อ
- 4) ด้านการพัฒนาและใช้สื่อนวัตกรรมและเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา จำนวน 5 ข้อ
- 5) ด้านการนิเทศการศึกษา จำนวน 5 ข้อ
- 6) ด้านการพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในและมาตรฐานการศึกษา จำนวน 5 ข้อ

ตอนที่ 3 แบบสอบถามปลายเปิดเกี่ยวกับแนวทางพัฒนาการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา กลุ่มโรงเรียนไชยวาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 3

การสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1) ศึกษาค้นคว้าจากเอกสาร ตำรา บทความและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา เพื่อนำมาวิเคราะห์ และใช้เป็นกรอบในการสร้างแบบสอบถาม

2) ศึกษาวิธีการสร้างและสร้างเครื่องมือจากทฤษฎี หลักการ แนวคิดและเอกสารที่เกี่ยวข้อง จัดทำแบบสอบถามโดยพัฒนาจากแบบสอบถามของลักษณะประภา สุวรรณสมบัติ (2565) ให้ครอบคลุมกรอบแนวคิดการบริหารงานวิชาการทั้ง 6 ด้าน จำนวน 30 ข้อ

3) นำแบบสอบถามเสนออาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อตรวจสอบความครอบคลุมเนื้อหาและภาษา

4) นำแบบสอบถามที่แก้ไขปรับปรุงแล้วเสนอให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบคุณภาพของ เครื่องมือ เพื่อหาความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา ความถูกต้อง เหมาะสมของภาษา การใช้ถ้อยคำ โดยคณะ ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 คน

5) นำแบบสอบถามที่ผ่านการตรวจสอบของผู้เชี่ยวชาญไปหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ได้ค่า IOC ระหว่าง 0.67-1.00

6) จัดพิมพ์เป็นแบบสอบถามแล้วนำไปทดลองใช้ (try out) กับผู้บริหารสถานศึกษา และครูผู้สอนที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน ที่โรงเรียนบ้านเชียง(ประชาเชียงเชิด) เพื่อหาความเชื่อมั่น โดยการหาค่าสัมประสิทธิ์อัลฟาของครอนบาค ได้ค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ 0.94

7) จัดพิมพ์เอกสารฉบับจริง นำไปเก็บข้อมูลต่อไป

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล ดังนี้

3.1 ผู้วิจัยขอหนังสือขอความอนุเคราะห์ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยและ หนังสือขออนุญาตเก็บรวบรวมข้อมูลจากสำนักบัณฑิตวิทยาลัย สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชธานี

3.2 ส่งหนังสือขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลถึงกลุ่มโรงเรียนไชยวานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 3 เพื่อขอความร่วมมือสถานศึกษาที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง

3.3 ผู้วิจัยได้ติดตามเก็บรวบรวมแบบสอบถามคืนด้วยตนเองตามกำหนดการที่นัดหมายไว้ได้รับแบบสอบถามคืนจำนวน 166 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 92

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูล คำนวณค่าสถิติโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป ดังนี้

4.1 ข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบแบบสอบถาม วิเคราะห์ โดยการแจกแจงความถี่และหาค่าร้อยละ แล้วนำเสนอในรูปตารางประกอบความเรียง

4.2 ข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามที่เป็นมาตราส่วนประมาณค่า วิเคราะห์โดยการหาค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

4.3 นำแบบสอบถาม การบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา กลุ่มโรงเรียนไชยวานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 3 มาตรวจให้คะแนนตามแนวคิดของ บุญชม ศรีสะอาด (2560) แสดงระดับ 5 ระดับ โดยกำหนด ดังนี้

5 หมายถึง เห็นด้วยในระดับมากที่สุด

4 หมายถึง เห็นด้วยในระดับมาก

3 หมายถึง เห็นด้วยในระดับปานกลาง

2 หมายถึง เห็นด้วยในระดับน้อย

1 หมายถึง เห็นด้วยในระดับน้อยที่สุด

4.4 นำคะแนนที่ได้ไปวิเคราะห์หาค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน โดยใช้คอมพิวเตอร์โปรแกรมสำเร็จรูป เกณฑ์ในการตอบแบบสอบถาม การบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา กลุ่มโรงเรียนไชยวานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 3 และแปลความหมายของคะแนนการบริหารงานวิชาการที่ได้ ดังนี้

4.51 - 5.00 หมายถึงการบริหารงานวิชาการ อยู่ในระดับมากที่สุด

3.51 - 4.50 หมายถึง การบริหารงานวิชาการอยู่ในระดับมาก

2.51 - 3.50 หมายถึง การบริหารงานวิชาการอยู่ในระดับปานกลาง

1.51 - 2.50 หมายถึง การบริหารงานวิชาการอยู่ในระดับน้อย

1.00 - 1.50 หมายถึง การบริหารงานวิชาการอยู่ในระดับน้อยที่สุด

4.5 ข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามปลายเปิดนำมาวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการวิจัย

การวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา กลุ่มโรงเรียนไชยวาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 3 ปรากฏผลดังตารางที่ 1

1. ผลการศึกษาระดับการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา กลุ่มโรงเรียนไชยวาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 3 พบผลดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ระดับการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา กลุ่มโรงเรียนไชยวานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 3 รวม

ด้านที่	การบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
1	ด้านการพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษา	3.48	0.51	ปานกลาง
2	ด้านพัฒนากระบวนการเรียนรู้	3.59	0.49	มาก
3	ด้านการวัด ประเมินผล และการเทียบโอนผลการเรียน	3.56	0.52	มาก
4	ด้านการพัฒนาและใช้สื่อเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา	3.54	0.53	มาก
5	ด้านการนิเทศการศึกษา	3.76	0.48	มาก
6	ด้านการพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในและมาตรฐานการศึกษา	3.53	0.40	มาก
ภาพรวม		3.58	0.43	มาก

จากตารางที่ 1 พบว่า ระดับการศึกษการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา กลุ่มโรงเรียนไชยวาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 3 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.58, S.D = 0.43$) เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า อยู่ในระดับมาก 5 ด้าน อยู่ในระดับปานกลาง 1 ด้าน ด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ ด้านการนิเทศการศึกษา ($\bar{X} = 3.76, S.D = 0.48$) รองลงมา คือ ด้านพัฒนากระบวนการเรียนรู้ ($\bar{X} = 3.59, S.D = 0.49$) และด้านการวัดประเมินผล และการเทียบโอนผลการเรียน ($\bar{X} = 3.56, S.D = 0.52$) ด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ด้านการพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษา ($\bar{X} = 3.48, S.D = 0.51$)

2. แนวทางพัฒนาการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา กลุ่มโรงเรียนไชยวาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 3 พบว่า แนวทางพัฒนาการบริหารงานวิชาการด้านการพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษา ควรปรับปรุงหลักสูตรให้ทันสมัย สอดคล้องกับมาตรฐานการศึกษา พัฒนาระบบวัดประเมินผลที่หลากหลาย และพัฒนาครูให้เข้าใจหลักสูตรอย่างแตกฉาน ด้านพัฒนากระบวนการเรียนรู้ ควรเปลี่ยนบทบาทครูจากการบรรยายเป็นผู้อำนวยความสะดวก ส่งเสริมการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม เน้นทักษะการคิดวิเคราะห์ และใช้เทคโนโลยีในการเรียนการสอนด้านการวัด ประเมินผล และการเทียบโอนผลการเรียน ควรวิเคราะห์ผลการประเมินเพื่อปรับปรุงการสอน ใช้การประเมินทั้งระหว่างการเรียนรู้ (formative) และหลังการเรียนรู้ (summative) เพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาด้านการพัฒนาและใช้สื่อเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา ควรจัดหาสื่อเทคโนโลยีที่ทันสมัยและเหมาะสมกับวัยผู้เรียน จัดให้มี WiFi ที่เพียงพอ พัฒนานวัตกรรมสื่อการสอน และใช้แพลตฟอร์มดิจิทัลในการเรียนรู้ และด้านการพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในและมาตรฐานการศึกษา ควรจัดทำระบบประกันคุณภาพภายใน ดำเนินการตามมาตรฐานที่กำหนด รายงานผลการประเมินตนเองต่อหน่วยงานต้นสังกัด และติดตามผลการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง

การอภิปรายผล

จากการศึกษาการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา กลุ่มโรงเรียนไชยวาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 3 การอภิปรายผลในประเด็นที่สำคัญของการวิจัย มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

1. ด้านการนิเทศการศึกษา อยู่ในระดับมาก ที่เป็นเช่นนี้เพราะ เป็นการยึดผู้สอนเป็นศูนย์กลาง (teacher-centered) โดยผู้สอนเป็นผู้กำหนดเนื้อหาและวิธีการเรียนการสอนเอง ซึ่งส่วนใหญ่ก็เป็นเพียงการบรรยายหน้าชั้นเรียนเท่านั้น ต่อมา นักการศึกษาเชื่อว่าแนวคิดดังกล่าวไม่ได้เอื้อต่อการพัฒนาผู้เรียนอย่างแท้จริง เพราะไม่ใช่วิธีการที่ตอบสนองต่อความต้องการหรือลักษณะของผู้เรียน สอดคล้องกับงานวิจัยของนคร จงอนุรักษ์ (2564) ได้วิจัยเรื่อง การบริหารงานวิชาการของโรงเรียนชะอำคุณหญิงเนื่องบุรี ผลการวิจัยพบว่า การบริหารงานวิชาการในภาพรวมของโรงเรียนชะอำคุณหญิงเนื่องบุรี สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเพชรบุรี อยู่ในระดับมาก

2. ด้านพัฒนากระบวนการเรียนรู้ อยู่ในระดับมาก ที่เป็นเช่นนี้เพราะครูผู้สอนมีคุณวุฒิการศึกษาตรงตามสาขาวิชาที่สอน มีการจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียน เป็นสำคัญ ทุกรายวิชาที่สอน จัดการเรียนการสอนตรงตามแผนการจัดการเรียนรู้ ด้วยเทคนิควิธีการสอนที่หลากหลาย มีการวัดและประเมินผลตามสภาพจริง มีการใช้สื่อ นวัตกรรมเทคโนโลยีทางการศึกษาแหล่งเรียนรู้ และทำวิจัยเพื่อคุณภาพ จัดการเรียนรู้และแก้ปัญหาการจัดการเรียนรู้ โดยใช้แผนการจัดการเรียนรู้หรือแผนการสอน เพื่อให้สามารถวางแผนและออกแบบแผนการจัดการเรียนรู้ได้อย่างถูกต้องเหมาะสม อันจะนำไปสู่การจัดการเรียนรู้ให้แก่ผู้เรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับงานวิจัยของเยาวลักษณ์ สุวรรณดวง (2566) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง สภาพการบริหารงานวิชาการโรงเรียนในกลุ่มเครือข่ายโรงเรียนห้วยแก้งปะโค สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 2 ผลการวิจัยพบว่า สภาพการบริหารงานวิชาการโรงเรียนในกลุ่มเครือข่ายโรงเรียนห้วยแก้งปะโค สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 2 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก

3. ด้านการวัดประเมินผล และการเทียบโอนผลการเรียน อยู่ในระดับมาก ที่เป็นเช่นนี้เพราะ การวัดและประเมินผล การเรียนรู้ของผู้เรียนต้องอยู่บนจุดมุ่งหมายพื้นฐานสองประการ ประการแรก คือ การวัดและประเมินผลเพื่อพัฒนาผู้เรียน โดยเก็บรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับผลการเรียนและการเรียนรู้ของผู้เรียนในระหว่างการเรียนการสอนอย่างต่อเนื่อง บันทึกวิเคราะห์ แปรความหมายข้อมูล แล้วนำมาใช้ในการส่งเสริมหรือปรับปรุงแก้ไขการเรียนรู้ของผู้เรียนและการสอนของครู การวัดและประเมินผลกับการสอน สอดคล้องกับงานวิจัยของมุนา จารง (2560) ได้วิจัยเรื่อง การบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาตามทัศนะครูผู้สอนในศูนย์เครือข่ายตลิ่งชัน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษายะลา

เขต 2 ผลการวิจัยพบว่า 1 ระดับการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาตามทัศนะครูผู้สอนในศูนย์เครือข่ายตลิ่งชัน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 2 ภาพรวมอยู่ในระดับมาก

4. ด้านการพัฒนาและใช้สื่อเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา อยู่ในระดับมาก ที่เป็นเช่นนี้เพราะการใช้แอปพลิเคชันที่นักเรียนสามารถเข้าถึงได้ง่าย เหมาะกับบริบทของนักเรียน รองรับทุกอุปกรณ์ สะดวกต่อการเรียนได้ทุกสถานที่ ทุกเวลา สอดคล้องกับงานวิจัยของธัญดา ยงยศยิ่ง (2560) ได้วิจัยเรื่อง การบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 3 ผลการวิจัยพบว่า ระดับการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 3 ภาพรวมอยู่ในระดับมาก

5. ด้านการพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในและมาตรฐานการศึกษา อยู่ในระดับมาก ที่เป็นเช่นนี้เพราะสถานศึกษาที่เป็นนิติบุคคลจะดำเนินการต่าง ๆ ได้ต้องอยู่ในกรอบของอำนาจและหน้าที่ตาม กฎหมายและวัตถุประสงค์การจัดตั้งสถานศึกษาเท่านั้น มีผู้อำนวยการสถานศึกษาเป็นผู้บังคับบัญชาของข้าราชการและ มีอำนาจหน้าที่ในการบริหารกิจการของสถานศึกษาให้เป็นไปตามกฎหมายกฎ ระเบียบข้อบังคับของทางราชการรวมทั้งนโยบายและ วัตถุประสงค์ของสถานศึกษาในการดำเนินกิจการที่เกี่ยวกับบุคคลภายนอก สอดคล้องกับงานวิจัยของเบญจวรรณ กลสิม (2565) ได้วิจัยเรื่อง การบริหารงานวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา อำเภอบึงสามพัน จังหวัดอำนาจเจริญ ผลการวิจัยพบว่า การบริหารงานวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาอำเภอบึงสามพัน จังหวัดอำนาจเจริญ โดยรวมอยู่ในระดับมาก

6. ด้านการพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษา อยู่ในระดับปานกลาง ที่เป็นเช่นนี้เพราะ แนวทางการดำเนินงานและการปฏิบัติระดับนโยบาย กระทรวงศึกษาธิการต้องประกาศนโยบาย ให้มีการดำเนินการพัฒนาประสิทธิภาพการบริหารและการจัดการศึกษาโดยการส่งเสริมสนับสนุนสถานศึกษา ให้มีความเป็นอิสระและคล่องตัว การกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษาโดยใช้จังหวัดเป็นฐาน ระดับพื้นที่ เน้นระดับจังหวัดตามแนวคิดการบริหารเชิงพื้นที่เพื่อสร้างความเข้มแข็งและเป็นเอกภาพในการบริหารและการจัดการศึกษาในระดับจังหวัด สอดคล้องกับงานวิจัยของพรพรรณ พินทุสมิต (2560) ได้วิจัยเรื่อง การปฏิบัติงานด้านการบริหารงานวิชาการของ ผู้บริหารสถานศึกษาระดับประถมศึกษาในจังหวัดปทุมธานี ผลการวิจัยพบว่า มีการปฏิบัติงานด้านการบริหารงานวิชาการโดยรวมอยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับผลการวิจัยของลักษณะประภา สุวรรณสมบัติ (2565) ได้วิจัยเรื่อง การบริหารงานวิชาการของผู้บริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพสถานศึกษาตามแบบชีวิตวิถีใหม่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1 ผลการวิจัยพบว่า การบริหารงานวิชาการของผู้บริหาร โดยรวมอยู่ในระดับมาก

องค์ความรู้ใหม่

องค์ความรู้เกี่ยวกับระดับการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา กลุ่มโรงเรียนไชยวานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 3 สามารถสรุปได้ดังนี้

1. ด้านการพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษามีการสร้างความรู้ความตระหนักให้กับบุคลากรและชุมชน เพื่อให้เห็นความสำคัญในการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา มีการวิเคราะห์ วิพากษ์หลักสูตรร่วมกันเพื่อหาแนวทางการพัฒนา
2. ด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ ครูสอนตรงสาขาวิชาเอกและมีการจัดทำแผนการเรียนรู้ จัดทำวิจัยในชั้นเรียน เพื่อใช้เป็นแนวทางในการพัฒนางานด้านกระบวนการเรียนรู้อยู่เสมอ
3. ด้านการวัด ประเมินผล และการเทียบโอนผลการเรียน ผู้บริหารสถานศึกษามีการจัดทำเอกสารหลักฐานการศึกษา ให้เป็นไปตามระเบียบการวัดและประเมินผลของ สถานศึกษาตามระเบียบของกระทรวงศึกษาธิการ

4. ด้านการพัฒนาและใช้สื่อเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษามีการส่งเสริมให้ครูนำนวัตกรรมและเทคโนโลยีที่สอดคล้องและเหมาะสมกับเนื้อหา เพื่อเสริมประสบการณ์การเรียนรู้แก่นักเรียนมาใช้ในการเรียนการสอน

5. ด้านการนิเทศการศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษามีการส่งเสริมสนับสนุนสร้างขวัญและ กำลังใจสำหรับครูผู้สอน ที่มีความสามารถในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

6. ด้านการพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในและมาตรฐานการศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษาจัดโครงสร้างการบริหาร ตามหลักกระจายอำนาจ ที่เอื้อต่อการพัฒนาสถานศึกษา มีการส่งเสริมให้มีการทำรายงานการประเมินตนเองต่อผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง

สรุปได้ว่า ผู้บริหารสถานศึกษาให้ความสำคัญกับการพัฒนาหลักสูตรโดยสร้างความตระหนักและวิเคราะห้ร่วมกับ บุคลากรและชุมชน ครูสอนตรงสาขาวิชาเอกและพัฒนากระบวนการเรียนรู้ผ่านแผนและวิจัยในชั้นเรียน การวัดประเมินผล และการเทียบโอนดำเนินการตามระเบียบกระทรวงศึกษาธิการ ผู้บริหารส่งเสริมการใช้นวัตกรรมและเทคโนโลยีในการสอน รวมถึงการนิเทศและให้กำลังใจครูที่จัดการเรียนรู้เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ สถานศึกษามีโครงสร้างบริหารที่เอื้อต่อการพัฒนาและ ส่งเสริมการทำรายงานการประเมินตนเอง

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 ด้านการพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษาควรจัดให้มีการปรับปรุงหลักสูตรสถานศึกษา ให้สอดคล้องตรงตามมาตรฐานและตัวชี้วัดของหลักสูตรแกนกลางการศึกษา ขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551 ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2560 แนวทางพัฒนา ควรให้ครูผู้สอนในสถานศึกษา ศึกษาหลักสูตรที่มีการปรับปรุงพัฒนาอยู่ตลอดเวลาอย่างแตกฉานและทำความเข้าใจ เพื่อนำไปสู่การจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ และสร้างประสบการณ์การเรียนรู้ อย่างมีคุณภาพและได้มาตรฐานตามหลักสูตร

1.2 ด้านพัฒนากระบวนการเรียนรู้ ผู้บริหารสถานศึกษาควรจัดให้ครูจัดการเรียนการสอนที่ฝึกให้นักเรียน มีความสามารถ และมีทักษะด้านการอ่าน คิดวิเคราะห์ มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์อย่างเป็นระบบ แนวทางพัฒนาครูผู้สอน ควรลดบทบาทในการถ่ายทอดความรู้แก่ผู้เรียนในลักษณะการบรรยาย และเพิ่มบทบาทในการกระตุ้นให้ผู้เรียน มีความกระตือรือร้นที่จะทำกิจกรรมต่าง ๆ รวมถึงการจัดเตรียมสภาพแวดล้อมที่เหมาะสมในการเรียนรู้

1.3 ด้านการวัด ประเมินผล และการเทียบโอนผลการเรียน ผู้บริหารสถานศึกษาควรส่งเสริมให้ครูมีการวิเคราะห์ ผลการประเมินผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเพื่อนำผลมาปรับปรุงพัฒนาการเรียนการสอน นำผลจากการวัดประเมินผลการเรียนรู มาปรับปรุงเพื่อพัฒนากระบวนการจัดการเรียนการสอนต่อไป

1.4 ด้านการพัฒนาและใช้สื่อเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษาควรส่งเสริมให้ครูมีการใช้สื่อ ในกิจกรรมการเรียนการสอนที่หลากหลายและเหมาะสมกับวัยของผู้เรียน และมีสัญญาณ WiFi ให้นักเรียนสามารถค้นคว้าหา ความรู้ในเรื่องต่าง ๆ ที่สนใจด้วยตนเองได้ตลอดเวลา ตามความเปลี่ยนแปลงของสังคมโลก เพราะเทคโนโลยีได้เข้ามามีบทบาท ต่อในหลายมิติ ทั้งการเมือง เศรษฐกิจ สังคม และการศึกษามากขึ้น

1.5 ด้านการนิเทศการศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษาควรจัดให้มีการนิเทศ กำกับติดตามผลการพัฒนาสื่อ และการใช้ สื่อเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา

1.6 ด้านการพัฒนาประกันคุณภาพภายในและมาตรฐานการศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษาควรส่งเสริมให้ครู ทำแผนกลยุทธ์สู่การปฏิบัติด้วยการพัฒนาคุณภาพของเดมมิ่ง (deming) มีการรายงานผลการประเมินของสถานศึกษาให้ คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานรับทราบ แนวทางพัฒนา ควรให้สถานศึกษาจัดให้มีระบบการประกันคุณภาพการศึกษา ภายในสถานศึกษา โดยการกำหนดมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาให้เป็นไปตามมาตรฐานการศึกษาแต่ละระดับและ ประเภทการศึกษาที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการประกาศกำหนด

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษาการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนขยายโอกาส กลุ่มโรงเรียนไผ่หวาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 3

2.2 ควรศึกษาความแตกต่างในการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดเขตพื้นที่การศึกษาต่าง ๆ ในจังหวัดอุดรธานี

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2553). พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 และ (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์.
- ัญญา ยงยอ. (2560). การบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษายะลา เขต 3. การค้นคว้าอิสระครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา.
- นคร จงอนุรักษ์. (2564). การบริหารงานวิชาการของโรงเรียนชะอำคุณหญิงเนื่องบุรี. การค้นคว้าอิสระศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2560). การวิจัยเบื้องต้น (พิมพ์ครั้งที่ 10). กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.
- เบญจวรรณ กลินผล. (2565). การบริหารงานวิชาการของผู้อำนวยการโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา อำเภอยะลา จังหวัดสงขลา. การค้นคว้าอิสระศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยเกริก.
- พรหมน พินทุสมิต. (2560). การปฏิบัติงานด้านการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาระดับประถมศึกษา ในจังหวัดปทุมธานี. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี.
- มูนา จารง. (2560). การบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาตามทัศนะครูผู้สอนในศูนย์เครือข่ายตลิ่งชัน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษายะลา เขต 2. การค้นคว้าอิสระครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา.
- เยาวลักษณ์ สุวรรณดวง. (2566). สภาพการบริหารงานวิชาการโรงเรียนในกลุ่มเครือข่ายโรงเรียนห้วยเงาะโค สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 2. วารสาร มจร อุบลปริทรรศน์, 8(1), 77-88.
- ยุทธนา เกื้อกุล. (2560). การพัฒนารูปแบบการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามจังหวัดชายแดนภาคใต้เพื่อสร้างผู้เรียนสู่ความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์. วิทยานิพนธ์ปริญญาปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาอิสลามศึกษา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.
- ลักษณะประภา สุวรรณสมบัติ. (2565). การบริหารงานวิชาการของผู้บริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพสถานศึกษาตามแบบชีวิตวิถีใหม่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 1. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 3. (2566). แผนปฏิบัติการ พ.ศ. 2567. สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ.
- Hoy, W. K., & Miskel, C. G. (2013). *Educational administration: Theory, research, and practice* (9th ed.). McGraw-Hill.

- Krejcie, R. V., & Morgan, D. W. (1970). Determining sample size for research activities. *Educational and Psychological Measurement*, 30(3), 607-610.
- Lunenburg, F. C., & Ornstein, A. C. (2021). *Educational administration: Concepts and practices* (7th ed.). Sage Publications.